

PREPOROD

www.sindikati-preporod.hr

**Riječ
predsjednika**

**Vrijeme je
da se krene**

Polu godine traje *igra* vlasti sa sindikatima javnih službi. Namjerno ne spominjem državne službe jer su najveći njihovi sindikalisti akteri u nekoj sasvim drugoj igri. Sve je počelo ljetos slatkorječivim najavama o uvođenju reda tamo gdje je dosad bio nered, o jednako plaći za jednak rad, o neviđenoj povišici za sve, o uključivanju sindikalista u pisanje prvo Zakona o plaćama, a potom i Uredbe o koeficijentima. Interes je bio uzajaman; Vlada je željela dizanjem plaća pred izbore velikom broju radnika osigurati dovoljan broj glasova za opstanak na vlasti, a sindikatima se ovo učinila zgodna prilika da ispune očekivanja članstva o rastu plaća većem no ikad.

Vladin plan je bio jednostavan. Na nekoliko mjeseci smirili su nezadovoljstvo sindikata Privremenim dodatkom dok su pripremali Zakon o plaćama. O sadržaju novog Zakona sporadično bi se informiralo odabrane sindikaliste. Apaurinski je to djelovalo na članove koji su mislili da stvari ne mogu krenuti po zlu kad su u posao uključeni i njihovi predstavnici. Zato, gotovo ni u jednom sindikatu nije bilo razumijevanja za prijedloge da se promijeni kurs prema vlasti i da se pokažu zubi. Suzdržanost se obrazlagala minornim učinkom instituta ocjenjivanja i mogućim revanšizmom vlasti.

Vrijeme je prolazilo, a vlast ništa nije mijenjala u svom ponašanju prema sindikatima. A i zašto bi, sve se odvijalo glatko, prema planu. Glatko je izglasan Zakon o plaćama. Kako se vlast stalno pozivala na podršku sindikata, čak nije ni bilo vidljivijeg protivljenja oporbe. Na isti način (ta zašto mijenjati nešto što se pokazalo uspješnim?), vlast je nastavila raditi na novim koeficijentima. Najvažnije je bilo da do uspoređivanja dođe što kasnije. Zato su se prijedlozi koeficijenata i prema sindikatima i prema javnosti puštali mic po mic. Ako do nezadovoljstva dođe, računali su u vlasti, ono će se moći predstaviti kao zakašnjelo, a bundžije će se lako prokazati kao one koji traženjem dlake u jajetu neodgovorno dovode u pitanje samu povišicu.

Sada kada su prijedlozi novih koeficijenata napokon poznati, jasno je zašto se Vlada ovako ponašala. Za razliku od većine sindikata, Vlada je točno znala što želi. Namjera vlasti je bila, većom povišicom plaća u državnim službama u odnosu na javne, ovaj rad učiniti privlačnijim. Podjednakim povećanjem koeficijenata za radna mjesta u javnim službama, dodatno su „zacementirani“ prethodno uspostavljeni odnosi, oni isti odnosi koje je vlast nazivala nepravednim. Dvadeset godina staru Uredbu, u međuvremenu mijenjajući bezbrojnim izmjenama i dopunama, zamijenit će nova, podjednako nepravedna. Uostalom, kako očekivati da će oni isti, koji su svih ovih godina donosili nepravedna rješenja po pitanju plaća, odjednom progledati i postati lučonoše pravde?

Radnici u obrazovanju prošli su onako kako se i očekivalo. S obzirom na propisanu stručnu spremu, vlast njihov rad smatra manje zahtjevnim i važnim u odnosu na radnike u ostalim javnim službama. Rad učitelja i nastavnika vlast smatra najmanje dvostruko manje vrijednim od rada suca ili liječnika. Isto vrijedi i za skoro sva ostala radna mjesta, od spremačice i kuharice preko domara do tajnika i računovođe. Vlast, sada je to očito, dosadašnje odnose ili ne smatra nepravednim ili postojeću nepravdu želi iznova podvesti pod slovo zakona? Treće ne postoji. Bez obzira o čemu se radilo nije se zgoroga u ovoj situaciji prisjetiti znamenite misli Thomasa Jeffersona: „Kada nepravda uđe u zakon, otpor postaje dužnost“. Nepravda je tu i „vrijeme je da se krene“ (Majke).

USUSRET UREDBI O KOEFICIJENTIMA

Učitelji i nastavnici najnezadovoljniji

Kako se približava donošenje uredbe o novim koeficijentima za zaposlenike javnih i državnih službi, jača i pritisak sindikata na Vladu, a množe se i usporedbe pojedinih sektora, pa i radnih mjesta u svakom sektoru. Vlada je prošlog tjedna sindikatima dostavila nacrt Uredbe o nazivima radnih mjesta i pripadajućim koeficijentima za sva radna mjesta. Sindikati bi potom imali dva tjedna za analize. Neki sindikati, poput većinskih školskih, najavljuju već prve sjednice svojih viših tijela kako bi razmotrili uredbe.

- Moram biti objektivna i reći da ima pomaka u odnosu na pregovore o Temeljnom kolektivnom ugovoru kada smo tražili 15-postotni rast. U tom momentu tražili smo smjernice koliko će biti kroz osnovicu, a koliko kroz uredbe o koeficijentima. Tada je koeficijent bio 1,90, što je 10-postotni rast kroz koeficijent plus pet posto rasta osnovica. Tijekom razgovora o novim koeficijentima krenulo se od 1,93 do sadašnjeg koeficijenta 1,97. Svatko za svoj sektor želi ugovoriti najbolje moguće koeficijente, pa tako i mi - komentira predsjednica Sindikata hrvatskih učitelja (SHU) Sanja Šprem.

Iznos rasta

Rast koeficijenata za učitelje s višom stručnom spremom bio bi, naime, čak 21 posto, što znači rast plaća za 21,95 posto. Kad je riječ o učiteljima s visokom stručnom spremom, rast koeficijenta je 13,4 posto, što dovodi do rasta plaća od 14,23 posto. U SHU su napravili izračun na primjeru učitelja iz Zagreba (VŠS) s 20 godina staža, koji je samac bez djece, kojemu bi neto plaća porasla za 225,80 eura. Učitelju iz Zagreba s visokom stručnom spremom rast plaće od ožujka bio bi 156,27 eura.

Ako ga se promatra kroz stručnu spremu, složenost posla i uvjete rada, koeficijent učitelja od 1,97 najniži je u javnim službama. Jasna je poruka da, čak i kada novca ima, nositelji obrazovanja u ovoj zemlji nisu prioritet – tvrdi Željko Stipić

Što se tiče učitelja (VŠS) izvan Zagreba, njima bi plaća rasla 236,44 eura, dok bi onima s VSS-om plaća rasla 163,64 eura.

- Budući da nam je iz Vlade obećano da će u srijedu dostaviti nove uredbe o koeficijentima, vidjet ćemo ima li prostora za napredak. Tome pristupamo ozbiljno i naravno da nam je interes ugovoriti najveće moguće koeficijente. Već sada vidimo da ima nelogičnosti i na njima radimo. S druge strane, nije nam u interesu raditi usporedbe s koeficijentima zaposlenika u drugim sustavima - kaže Šprem.

Pojavile su se, naime, usporedbe po kojima će učitelji imati niži koeficijent od socijalnih radnika, pa i stručnih savjetnika za trening i obuku konja u Državnoj ergeli. Činjenica je, osvrće se na to Šprem, da su stručni savjetnici u Ergeli imali i dosad viši koeficijent, konkretno iznosio je 1,523, a učiteljski 1,406. S druge strane, kako je riječ o svega dva zaposlenika Ergele u državi, doista je ta priča neusporediva, komentira šefica SHU-a, uz zaključak da je bitno da se svaki sindikat izbori za svoje koeficijente, a ne da se nepreciznim uspoređivanjima stvara pogrešna percepcija.

Frustracija radnika

Da nikome ne koristi populističko uspoređivanje neusporedivih radnih mjesta smatra i predsjednica Neza-

visnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Nada Lovrić jer sve to samo pojačava frustraciju radnika u obrazovanju koji se, osim s neprikladnim plaćama, nose i sa sve težim uvjetima rada u učenicama.

Lovrić podsjeća kako je još prije godinu dana plaća nastavnika s deset godina staža u Zagrebu bila samo 1060 eura, od 1. ožujka ona bi trebala biti 1329 eura. - Naravno da je dio ovog rasta pojava inflacija, ali realan rast postoji. Sve je stvar perspektive. Je li to dovoljno za „lagodan“ život? Nikako, ali u Hrvatskoj gdje je prosječna plaća tek sada dosegla 1208 eura, a medijalna je oko 1050 eura, plaća nastavnika početnika od 1300 eura jest bitan pomak - procjenjuje Nada Lovrić, po kojoj rast plaća u obrazovanju mora biti veći od drugih kako bi uhvatili korak s obzirom na prethodne zao-statke.

- To će se dogoditi barem kada govorimo o rastu u postotku u odnosu na postojeće plaće. Hoće li to riješiti sve nepravde u sustavu? Sigurno neće, ali barem je korak u pravom smjeru rješavanja dijela materijalnih problema - zaključuje Lovrić.

Predsjednik Školskog sindikata Preporod Željko Stipić nije zadovoljan koeficijentima. Konkretno, smatra da osim učitelja s VŠS-om, njih nešto više od tri tisuće, teško da će u školama biti još zadovoljnih. - Čak i tajnici i računovođe s VSS-om i VŠS-om koji se izjednačavaju s učiteljima nisu zadovoljni i očekuju da ih se, primjerice, razjednači u pogledu broja učenika u školama ili da im se omogući napredovanje - kaže Stipić i priznaje da bi zadovoljni trebali biti i ravnatelji koji su zadržali mogućnost napredovanja, a time i mogućnost značajnog povećanja plaće. Prema Stipiću, najveće će nezadovoljstvo biti među učiteljima i nastavnicima. Ako ga se promatra kroz stručnu spremu, složenost posla i uvjete rada, koeficijent 1,97 najniži je koeficijent u javnim službama. Jasna je poruka da, čak i kada novca ima, obrazovanje u ovoj zemlji nije prioritet - poručuje Stipić.

Mirela Lilek (Jutarnji list)

PRIJEDLOG UREDBE O KOEFICIJENTIMA SLOŽENOSTI POSLOVA U JAVNIM

O novim koeficijentima, vertikalno i horizontalno

Odnose među radnim mjestima u državnim i javnim službama moguće je promatrati vertikalno i horizontalno. Vertikalna analiza odnosi se na radna mjesta unutar pojedine javne službe, dok horizontalna analiza obuhvaća odnose između koeficijenata radnih mjesta u javnim službama (uže) i odnose među koeficijentima radnih mjesta u javnim i državnim službama (šire). Oprezan treba biti sa zaključcima jer sindikatima još nisu predloženi kriteriji prema kojima se došlo do visine predloženih koeficijenata.

Vertikalna analiza

Gotovo da i nema radnog mjesta u školskim ustanovama čijim novim koeficijentima radnici mogu biti zadovoljni. Postojanje dva različita koeficijenata za radnice koje rade na poslovima čišćenja – razlog je za opravdano nezadovoljstvo spremačica u školama. Za obavljanje ovih poslova u zdravstvu i socijalnoj skrbi koeficijent je 1,15, dok je u školama on 1,06. Išlo se dakle na unificirani koeficijent u cijeloj javnoj službi iako je svakom jasno da su puno zahtjevniji poslovi čišćenja u npr. posebnoj školskoj ustanovi nego kancelarijskim dijelovima bolnica. Domari, koje se sve teže popunjava u školi kada radno mjesto bude ispražnjeno, nezadovoljni su svojim koeficijentom i zbog male razlike u odnosu na radna mjesta s najnižim koeficijentom i zbog boljeg pozicioniranja nekih drugih, manje zahtjevnih, radnih mjesta. Poslovi održavanja škola sve su složeniji i traže se sve složenije vještine. Poseban razlog za nezadovoljstvo imaju oni domari koji, uz to što održavaju zatvoreni i otvoreni školski prostor, školskim kombijima svakodnevno dovoze i odvoze učenike u školu. Nedopustivo je da koeficijent ovog radnog mjesta bude manji u odnosu na npr. koeficijent vozača u ministarstvu ili agenciji. Oni koji rade u školskim kuhinjama, ljuti su, jer su njihovi koeficijenti niži od koeficijenata onih koji na istim poslovima rade npr. u zdravstvu te jer se ne razlikuju koeficijenti kuhara i voditelja kuhinje itd. Razlog za nezadovoljstvo imaju i računovođe sa srednjom stručnom spremom jer su očekivali, u skladu s najavama, da će isti rad biti jednako vrednovan. Koeficijenti tajnika i računovođa jesu nešto povećani

	Novi naziv radnog mjesta	Novi koeficijent	Platni razred
9.5.1.	Suradnik u nastavi	1,54	4.
9.5.2.	Strukovni učitelj	1,64	5.
9.5.3.	Strukovni učitelj mentor	1,80	6.
9.5.4.	Strukovni učitelj savjetnik	1,98	7.
9.5.5.	Strukovni učitelj izvrsni savjetnik	2,18	8.
9.5.6.	Odgajatelj	1,93	7.
9.5.7.	Odgajatelj – mentor	2,12	8.
9.5.8.	Odgajatelj – savjetnik	2,33	9.
9.5.9.	Odgajatelj – izvrsni savjetnik	2,56	10.
9.5.10.	Nastavnik	1,97	7.
9.5.11.	Nastavnik – mentor	2,17	8.
9.5.12.	Nastavnik – savjetnik	2,38	9.
9.5.13.	Nastavnik – izvrsni savjetnik	2,62	10.
9.5.14.	Učitelj	1,97	7.
9.5.15.	Učitelj – mentor	2,17	8.
9.5.16.	Učitelj – savjetnik	2,38	9.
9.5.17.	Učitelj – izvrsni savjetnik	2,62	10.
9.5.18.	Učitelj – nastavnik – stručni suradnik – odgajatelj bez odgovarajuće vrste obrazovanja	1,77	6.
9.5.19.	Stručni suradnik	1,97	7.
9.5.20.	Stručni suradnik – mentor	2,17	8.
9.5.21.	Stručni suradnik – savjetnik	2,38	9.
9.5.22.	Stručni suradnik – izvrsni savjetnik	2,62	10.
9.5.23.	Učitelj plesa	1,97	7.
9.5.24.	Učitelj edukacijskog rehabilitacijskog profila	2,07	8.
9.5.25.	Učitelj edukacijskog rehabilitacijskog profila mentor	2,28	8.
9.5.26.	Učitelj edukacijskog rehabilitacijskog profila savjetnik	2,50	10.
9.5.27.	Učitelj edukacijskog rehabilitacijskog profila izvrsni savjetnik	2,71	10.
9.5.28.	Tajnik školske ustanove I.	1,97	7.
9.5.29.	Voditelj računovodstva u školi I.	1,97	7.
9.5.30.	Tajnik školske ustanove II.	1,77	6.
9.5.31.	Voditelj računovodstva u školi II.	1,77	6.
9.5.32.	Medicinska sestra u sustavu obrazovanja	1,53	4.

i izjednačeni s koeficijentom učitelja i nastavnika, ali računovođe sa SSS-om s pravom se osjećaju zaknutima. Kada je već odlučeno da će se stručna sprema zanemariti kao faktor o određivanju visine koeficijenata, što će imati ozbiljne i dalekosežne posljedice, a o čemu predlagatelji novih koeficijenata nisu vodili računa, onda je bilo važno ostati dosljedan i poštediti se opravdanog nezadovoljstva računovođa. Razlozi za nezadovoljstvo učitelja, nastavnika i stručnih suradnika nisu samo u zaostajanju njihova koeficijenta za koeficijentima svih usporedivih radnih mjesta u školama, nego i u sve većoj razlici u visini njihove plaće i plaće ravnatelja. Odgajatelji u učeničkim domovima su očekivali da će visinom koeficijenata biti izjednačeni s učiteljskim i nastavničkim. Unatoč nešto višim koeficijentima od učiteljskih i nastavničkih, visinom svojih koeficijenata nisu zadovoljni ni edukacijski rehabilitatori.

Horizontalna analiza

Iako se znalo da je u postojećim okolnostima „nemoguća misija“ uspostava pravednijih odnosa po pitanju visine koeficijenata u različitim javnim službama, očekivalo se ipak više od onoga što se na kraju dobilo. Ako se usporede državne i javne službe, onda se može reći da su prvi prošli značajno bolje od drugih. Da će se to dogoditi vidjelo se još ljetos kada je Vlada objavila da će novi koeficijenti u državnim službama koštati 350 mil. eura, a u javnim službama 500 mil. eura. Kako je u javnim službama zaposleno tri puta više radnika nego u javnim službama, bilo je jasno tko će u „reformi svih reformi“ bolje proći. Zahvaljujući novim koeficijentima, rad službenika u državnoj službi dodatno će godišnje biti plaćen 6.300 eura, a u javnoj službi 2.700 eura. Jasno je da se tu ne radi samo o ispravljanju postojećih nepravdi, nego i o očitoj namjeri da se dodatno financijski stimulira rad u državnoj službi. Analiza visine koeficijenata unutar javnih službi pokazuje namjeru vlasti da se zadrže postojeći odnosi. Plaće u zdravstvu, napose liječničke, toliko su odskočile da ih je sve teže uspoređivati s ostalim plaćama. Zdrav razum iritiraju usporedbe o nekakvom smanjenju zaostajanja jer su npr. koeficijenti u zdravstvu rasli 8 posto a u obrazovanju 12 posto. 12 posto na učiteljsku plaću od 1200 eura je daleko manje od 8 posto na liječničku plaću od 2500 eura. Zadržane su manje-više ranije uspostavljene razlike među plaćama u drugim javnim službama. Uspostavljene su i neke nove razlike. Tako npr. tajnik u školi ima koeficijent 1,97, a tajnik neke druge ustanove 2,35. Ministri su, a njihov utjecaj u ovom je bio jako važan, nastojali zadržati poziciju svoga resora u odnosu na ostale. U ovome su uglavnom i uspjeli. Problem je u tome što su očekivanja nas koji radimo u školama, dakle nas koji smo do sada prolazili lošije od ostalih, bila da se to ovom „reformom“ napokon promijeni. Sada je očito da do toga nije došlo.

	Naziv radnog mjesta	Novi koeficijent	Platni razred
8.1.1.	Čistač/spremač	1,06	1.
8.1.2.	Pomoćni radnik bez kvalifikacije	1,06	1.
8.1.3.	Pomoćni radnici bez kvalifikacije u sustavu s posebnim uvjetima rada	1,15	1.
8.1.4.	Čistač/spremač u sustavu s posebnim uvjetima rada	1,15	1.
8.1.5.	Daktilograf	1,21	2.
8.1.6.	Ekonom	1,21	2.
8.1.7.	Kuhar/slastičar	1,25	2.
8.1.8.	Kuhar/slastičar II.	1,38	2.
8.1.9.	Pomoćni radnici	1,21	2.
8.1.10.	Vozač - dostavljač	1,25	2.
8.1.11.	Domar	1,21	2.
8.1.12.	Stručni radnici na tehničkom održavanju	1,30	2.
8.1.13.	Referent	1,38	2.
8.1.14.	Viši referent	1,70	5.
8.1.15.	Suradnik	1,80	6.
8.1.16.	Savjetnik	1,95	7.
8.1.17.	Viši savjetnik 2	2,10	8.
8.1.18.	Viši savjetnik 1	2,35	9.
8.1.19.	Informatički tehničar	1,50	4.
8.1.20.	Viši informatičar	1,80	6.
8.1.21.	Informatički specijalist	2,40	9.
8.1.22.	Tajnik ustanove	2,35	9.
8.1.23.	Revizor	2,25	8.
8.1.24.	Viši revizor	2,36	9.

(1) Posebna radna mjesta ravnatelja u sustavu obrazovanja su:

9.1.1.	Ravnatelj I. razine	3,00	11.
9.1.2.	Ravnatelj I. razine mentor	3,30	11.
9.1.3.	Ravnatelj I. razine savjetnik	3,63	12.
9.1.4.	Ravnatelj I. razine izvrsni savjetnik	3,99	13.
9.1.5.	Ravnatelj II. Razine	2,80	10.
9.1.6.	Ravnatelj II. Razine mentor	3,08	11.
9.1.7.	Ravnatelj II. Razine savjetnik	3,39	11.
9.1.8.	Ravnatelj II. Razine izvrsni savjetnik	3,73	13.
9.1.9.	Ravnatelj III. Razine	2,60	10.
9.1.10.	Ravnatelj III. Razine mentor	2,86	11.
9.1.11.	Ravnatelj III. Razine savjetnik	3,15	11.
9.1.12.	Ravnatelj III. Razine izvrsni savjetnik	3,46	12.

SLUŽBAMA

Poruke i što dalje?

Iako još nisu proučeni svi koeficijenti, već je sada moguće istaknuti najvažnije poruke koje se ovim dokumentom šalju. Vlast očito smatra rad u državnim službama vrijednijim te ga stoga želi daleko bolje platiti. Isto vrijedi i za upravljačka radna mjesta jer se npr. plaće ravnatelja značajno povećavaju u odnosu na plaće ostalih radnika. Umanjuje se značaj stručne sprema na visinu plaće. Umjesto stupnja obrazovanja na visinu plaće će više utjecati radnikova „snažljivost“ pri napredovanju. Sindikati su dobili 15 dana da upute svoje primjedbe i prijedloge na koeficijente koji su im predloženi. Teško je reći u kojoj će se mjeri uvažiti pristigle primjedbe. Ako do toga ne dođe, odnosno ako Vlada ustraje na predloženim koeficijentima, sindikati će morati krenuti s akcijama kojima će se vlast primorati na dijalog i ustupke.

Marko Novački

Piše Ivan Plantić

OSOBNI STAV

U Novu po starom

Siječanj je obično mjesec otrežnjenja i bolnih prizemljenja, kad su dani kratki, suknje duge, a depresija i minusi na računima sveprisutni; doduše, prosječno hrvatsko prosvjetarsko čeljadje i inače bi svojim primanjima lakše na Mjesec nego do kraja mjeseca. U 2024. smo, dakle, ušli, nakon što smo 2023. ispratili onako kako ćemo je i pamtiti – skandalom. Incident u zagrebačkoj Strojarskoj školi i naročito izjave ravnateljice i ministra o kolegi Franji, koje su incident same po sebi, još jednom su potvrdile odnos prosvjetnih vlasti prema učiteljima i toliko puta potvrđeni princip – kadija te tuži, žgadija ti sudi, kriv si prije nego što se činjenice utvrde. Ministar se obećao ispričati; isprike još nema, ali zato je školski odbor odbio dati suglasnost za otkaz i time unio barem malo ljudskosti i topline u ove hladne prosvjetarske siječanjске dane. Iz Banskih dvora, međutim, i dalje pušu ledeni vjetrovi. Mrak se brzinom svjetlosti širi obrazovnim sustavom, pa možemo zaključiti kako smo u novu godinu ušli po starom i kako nitko kao aktualna Vlada nije u stanju, govoreći o povišicama, toliko poniziti učitelje i nastavnike. Godina pred nama godina je velikih promjena i novosti, možda dobijemo i novog ministra, ali jedna stvar očito je konstanta: odnos prema odgojno-obrazovnom sustavu sramotan je, ako sram još postoji u ovoj zemlji.

Nakon što je s prvim danom nove godine na snagu stupio Zakon o plaćama, predstoji nam definiranje koeficijenata, a potrebno je donijeti i interne pravilnike o ocjenjivanju, barem kada je školstvo u pitanju. Sam opseg navedenih noviteta, kao i njihov značaj za učitelje i nastavnike, nalaže da se o istima provede opsežna javna rasprava i da se u razgovore uključe sve zainteresirane strane. Međutim, budući da je razgovor očito precijenjena kategorija i da oni koji nikad nisu radili neki posao obično o njemu najviše znaju, dovedeni smo, kao i u slučaju cjelodnevne nastave, pred gotov čin. Naime, nekakva elementarna logika govori da se prvo pozove socijalne partnere, prezentira im se prijedlog koeficijenata, visina pojedinih plaća, iskomunicira se prijedlog zakona i onda ga se uputi u saborsku proceduru; umjesto toga, vladajući kriju koeficijente i izlaze s nekakvim poluproizvodom od prijedloga koji otkriva malo toga. Ono što je i otkriveno, najbolje bi bilo brže-bolje pokriti; po svemu sudeći, učitelji i nastavnici ponovno će proći najgore od svih javnih službi, ogoljeni poput zimске živice. Tehničko i administrativno osoblje da i ne spominjemo, dok ravnateljima imaju razloga za zadovoljstvo, ali ravnatelj i resorno ministarstvo i inače se jako vole, samo ovih dana tu ljubav više ni ne skrivaju, kao i u svakom braku iz interesa.

Kad smo, međutim, kod argumenata, želim se osvrnuti i na same pregovore Vlade i sindikata o materijalnim pravima zaposlenih u državnoj i javnoj službi. Iz svog naslonjača, ja već sasvim jasno mogu anticipirati rezultat pregovora i reći vam kako će učitelji opet biti ona stranka koju spominje Mile Kekin u stihovima koje ovom prilikom iz pristojnosti ne smijem citirati. Pritom, moram reći da ne razumijem nastup pojedinih sindikata, pogotovo većinskih obrazovnih. Naime, sindikati u svakim pregovorima u startu imaju slabiju poziciju; vladajući su vladajući i drže blagajnu. Uči u pregovore s pozicije slabijeg i nadati se uspjehu prilično je naivno; pregovara se kad si jači i kad diktiraš uvjete. Kako, dakle, sindikati mogu ojačati poziciju? Tako da imaju članstvo na ulici, u prosvjedu i/ili štrajku, pogotovo u superizbornoj godini. To je vrijeme kad su vladajući najdarežljiviji; čovjek se boji otvoriti vrata da mu ne asfaltiraju hodnik.

Mogu li se okolnosti poklopiti više u korist sindikata, mogu li prilike biti pogodnije za pritisak na Vladu? Preporod je, koliko pratim, bio spreman za takve korake, međutim, iz nekih teško dokučivih razloga, obrazovni većinci nisu bili orni za akcije takve vrste. Preporod je, na kraju, pokrenuo peticiju jer Zakon o plaćama izazvao je restriktivan prema prosvjeti, i po pitanju koeficijenata i odredbe o ocjenjivanju; jednaka plaća za jednaki rad djeluje mi više kao nekakva socijalistička uravnilovka nastala u pisarnici kakvog Sekretarijata za školstvo nego kao nekakva smisljena deviza koja bi trebala osigurati približavanje plaća u odgojno-obrazovnom sustavu ostalim plaćama s visokom stručnom spremom. Gdje je ta smislenost ako je prijedlog koeficijenta za učitelja s VSS 1.930, a za medicinsku sestru s VSS 2.40, pri čemu zdravstveni sindikati upozoravaju kako je navedeni koeficijent sestara neprihvatljiv? Hoće li jednaku plaću imati spremači ili administrativno-tehničko osoblje u obrazovnom, zdravstvenom i sustavu socijalne skrbi? Gdje je tu jednakost i pravičnost ako učiteljima i nastavnicima plaća raste 11 %, a nekima drugima 50 ili 60 %?

Gdje je jednakost i pravičnost ako će školstvo, koje i inače ima najmanje plaće od svih javnih službi, ovakvim zakonom zaostajati još više? Hoće li ovo motivirati mlade ljude da upisuju nastavničke studije, hoće li pridonijeti rješavanju problema nestručno zastupljene nastave? Sve što je prosvjeta doživjela u posljednjih godinu dana - od nametanja cjelodnevne škole, Zakona o plaćama, ocjenjivanja radnika do bizarnog prijedloga o novčanom kažnjavanju nastavnika - apsurdno je, ali mi smo i apsurd doveli do apsurga. Kad je Colbert, financ-ministar Luja XIV., oporezivanje i provođenje reformi opisao kao nastojanje da se guska očerupa uz što manje gakanja, kao da je pred očima imao Plenkovićevu Vladu i Zakon o plaćama; guske su tu, siječanjске magle sve su gušće, a mi i u Novoj nastavljamo po starom – u bezdan.

ANALIZA

Dr. sc. Dragan Bagić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Vlada srlja u nove greške s plaćama

Velika Vladina reforma plaća u državnoj upravi i javnim službama ulazi u svoju završnu fazu, bilo je vidljivo proteklih 10-ak dana. Vlada planira tijekom veljače dovršiti proces izrade novih uredbi o radnim mjestima i visini koeficijenata, čime će se definirati nove plaće za oko 250.000 zaposlenih. Da proces reforme ulazi u svoju završnu fazu bilo je vidljivo proteklih deset dana kada su se intenzivirale reakcije sindikata koji zastupaju zaposlene u državnoj upravi i javnim službama.

Tok reakcije na inicijalne informacije o novim koeficijentima različitih sindikata znatno se razlikuju. Sindikat liječnika s liječničkim udrugama otvoreno prijeti štrajkom ako ne dođe do korekcije inicijalne Vladine „ponude“. Povučeni liječničkim reakcijama aktivirali su se i ostali sindikati u zdravstvu, koji dominantno zastupaju ostale kategorije djelatnika u zdravstvenom sustavu, te se u narednim danima može očekivati zaoštavanje njihove retorike. Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja već duže vrijeme organizira javne istupe i prosvjede kojima iskazuje s jedne strane nezadovoljstvo samim procesom utvrđivanja koeficijenata, a s druge strane samom Vladinom ponudom za sustav znanosti i visokog obrazovanja. Koliko nam je poznato to je jedini sindikat koji je javno objavio i svoj kontraprijedlog, odnosno očekivane korekcije inicijalnog Vladinog prijedloga. Među prosvjetnim sindikatima, s izuzetkom Preporoda, vlada tišina. Reprezentativni sindikati državnih službenika, dva sindikata policije, pozivaju na „smirivanje histerije“, što jasno indiciranja njihovo zadovoljstvo ponudom. Vidjet ćemo kako će reagirati ostali sindikati državnih službenika. Na sve se nadovezala i udruga sudaca, koja pokušava ukrati i sudce u ovu reformsku inicijativu iako njihova radna mjesta formalno nisu njome obuhvaćena.

Veliki raspon reakcija

Navedene razlike u reakcijama sindikata donekle oslikavaju i Vladinu ponudu koeficijenta. Prvi je dojam da Vlada nudi veći porast plaća državnoj upravi nego javnim službama. To je posljedica činjenice da je Vlada za javne službe zauzela stav kako plaće nižih radnih mjesta trebaju ovom reformom rasti znatno više od viših, najstručnijih radnih mjesta. Tako se u sustavima koji su vrlo hijerarhizirani s obzirom na razinu stručnosti nudi smanjivanje raspona plaća između najviših i najnižih radnih mjesta. Takvu politiku Vlada opravdava argumentom da su najniže plaće niske te da ih treba znatno dići. Takav Vladin stav apsolutno je ispravan, jer su neke plaće u državnoj upravi i javnim službama doista godinama izrazi-

to niske, a to je postalo posebno vidljivo s razbuktavanjem inflacije i brzim rastom plaća u privatnom sektoru. Treba podsjetiti da su povremeno neke plaće zaposlenih u državnoj upravi i javnim službama u proteklom periodu nominalno čak padale ispod razine minimalne plaće. Takvo stanje rezultat je loše Vladine politike plaća u prethodnim godinama, kada je rast osnovice za izračun plaća državnih i javnih službenika bio niži nego što su to zahtijevale okolnosti.

Raspravu guše „zeitnotom“

Sada Vlada, nastojeći ispraviti greške politike plaća iz ranijih razdoblja, srlja u nove greške. Prva od njih je ranije spomenuto smanjivanje raspona plaća unutar pojedinih sustava. Iako Vlada to argumentira socijalnim i „sindikalnim“ argumentima, u osnovi se radi o politici „uravnilovke“ koja ne bi trebala biti svojstvena vladi desnog centra. Formalno, visina koeficijenata svakog radnog mjesta trebala je biti rezultat analize složenosti svakog radnog mjesta. Iako nitko nije vidio metodologiju i rezultate te analize, što je samo po sebi nedopustivo, očito se može zaključiti kako je ta analiza pokazala da su najsloženija i najodgovornija radna mjesta u javnim službama, kao što su ona liječnika i znanstvenika, manje složena danas nego što su bila prije nekoliko mjeseci, pogotovo u odnosu na druga radna mjesta u državnoj upravi i javnim službama. Ako je Vlada došla do takvog zaključka, onda bi ga morala javno obrazložiti i argumentirati. Ili ipak visina koeficijenata nije rezultat takve analize?

Druga greška u koju Vlada srlja leži u tome što se bilo kakva javna rasprava o složenosti radnih mjesta i pravednim omjerima nastoji suzbiti i ugušiti guranjem procesa u „zeitnot“. Odlučeno je da će „svi dobiti veće plaće“ u travnju te sada svako „kompliciranje“ i „zanovijetanje“ zapravo se interpretira kao onemogućavanje da ljudi što prije dobiju veću plaću. No, takvom taktikom Vlada se izlaže riziku da usvoji uredbu s kojima će mnogi biti nezadovoljni, a što će rezultirati pritiscima za ispravljanjem grešaka u narednom razdoblju. Kada ti pritisci postanu dovoljno snažni, neke buduće Vlade će morati popušati i ulaziti ponovo u seriju pojedinačnih i nesistematskih izmjena koeficijenata, što će u biti rezultirati ponovnim rasapom sustava, a to znači propašću ove reforme. S obzirom na taktiku kojom se reforma provodi, a koja se svodi na izbjegavanje javne rasprave o bitnim pitanjima politike plaća i relativnih odnosa među sustavima i radnim mjestima, stječe se dojam da Vladi i nije stalo pretjerano do nominalnih ciljeva te reforme. (Večernji list)

11. prosinca U velikogoričkoj Osnovnoj školi Eugena Kumičića održan sastanak podružnice na kojem su sudjelovali pravničar i predsjednik Sindikata. Na sastanku, poslije kojeg je povjerenica Martina Mihanović-Kalit upriličila i predbožićno druženje, razgovaralo se o problemima s kojima se susreću članici i članovi. Također, okupljene se informiralo o školskim i sindikalnim aktualnostima.

12. prosinca U Pribislavcu održan sastanak MŽV-a Sjeverna Hrvatska, 13. prosinca u Rijeci održan sastanak ŽV-a Primorsko-goranske županije, 14. prosinca u Splitu održan sastanak ŽV-a Splitsko-dalmatinske županije, 15. prosinca u Putnikovićima održan sastanak ŽV-a Dubrovačko-neretvanske županije, 18. prosinca u Otočcu održan sastanak ŽV-a Ličko-senjske županije, 19. prosinca u Popovači održan sastanak ŽV-a Sisačko-moslavačke županije, 20. prosinca u Puli održan sastanak ŽV-a Istarske županije i 21. prosinca u Zagrebu održan sastanak ŽV-a Zagrebačke županije i ŽV-a Grada Zagreba. Na sastancima su predstavljene promjene proistekle iz Dodatka III. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama te Izmjena i dopuna Zakona o odgoju i obrazovanju. Također, na sastancima se raspravljalo o Zakonu o plaćama u državnoj službi i javnim službama i sadržaju Prijedloga Uredbe o koeficijentima.

13. prosinca U Centru za odgoj i obrazovanje Rijeka održana konferencija za medije na kojoj se govorilo o Zakonu o plaćama i uredbi o koeficijentima. Konferencija je održana pod naslovom „Zakon o plaćama ide, koeficijenti nepoznati (Kako je Vlada izigrala povjerenje sindikata?)“.

15. prosinca U Splitu održana konferencija za medije na kojoj su Sebastijan Troskot i Željko Stipić ukazali na neprihvatljive i štetne odredbe Zakona o plaćama u državnoj

službi i u javnim službama. Kritikom je posebno bio obuhvaćen institut ocjenjivanja koji će dodatno radnike podijeliti, konfrontirati s ravnateljem, a sindikate oslabjeti.

18. prosinca Predsjednik Sindikata sudjelovao na adventskom susretu zagrebačkog nadbiskupa Dražena Kutleše s ravnateljima/icama predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova koje djeluju na području Zagrebačke nadbiskupije.

20. prosinca Akademski sindikat, Carinski sindikat Hrvatske i Sindikat Preporod izašli s priopćenjem u kojem su izvijestili javnost da je više od 9500 potpisnika iskazalo protivljenje donošenju Zakona o plaćama u državnoj službi i u javnim službama.

* Na poziv Peđe Grbina, predsjednika Socijaldemokratske partije, predsjednik Sindikata Željko Stipić sudjelovao na domjenku koji je SDP upriličio uoči božićnih i novogodišnjih blagdana.

21. prosinca U Ministarstvu znanosti i obrazovanja održan sastanak na kojem su predstavnicima školskih sindikata predstavljene koeficijenti za pojedina radna mjesta u osnovnim i srednjim školama. Na sastanku su sudjelovali Anita Zirdum i Dražen Opalić iz Ministarstva rada i Stipe Mamić iz MZO-a. Koeficijenti nisu predloženi cjelovito jer nedostaju nenastavna radna mjesta.

28. prosinca U Zagrebu održana 1. sjednica Glavnog vijeća. Uz predstavljanje sadržaja tri dokumenta (Dodatak III. TKU-u, Zakon o plaćama i Izmjene i dopune Zakona

o odgoju i obrazovanju), prihvaćen je i Rebalans proračuna Sindikata za 2023. i Financijski plan za 2024. godinu.

2. siječnja Osnovana podružnica Sindikata Preporod u Osnovnoj školi Svibovec u Varaždinskim Toplicama. Za sindikalnu povjerenicu izabrana je Tamara Mandac, a za zamjenicu povjerenice Irena Vugrinec. U Varaždinskoj županiji Preporod djeluje u 6 ustanova, 5 osnovnoškolskih i 1 srednjoškolskoj. **ČESTITAMO!**

* U Varaždinskim Toplicama osnovana podružnica Preporoda u Osnovnoj školi Antuna i Ivana Kukuljevića. Stanko Medvedec izabran za sindikalnog povjerenika, a za njegovu zamjenicu Mirna Veraja. Ovo je 7. podružnica u Varaždinskoj županiji. **ČESTITAMO!**

11. siječnja Započeli pregovori o Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama. U odnosu na pregovarački odbor koji je pregovarao o prošlom TKU-u, došlo je do promjene jer je status reprezentativnosti stekao Sindikat Zajedno, a izgubio sindikat Kliničkog bolničkog centra Zagreb. Pregovori su započeli dogovorom o produljenoj primjeni materijalnih i nematerijalnih odredbi iz granskih kolektivnih ugovora. Također, dogovoreno je da će se sindikatima predložiti koeficijenti za sva radna mjesta u javnim službama na sastanku 22. siječnja.

12. siječnja Podružnica Preporoda osnovana u Osnovnoj školi Jože Šurana u Višnjanu. Za povjerenicu izabrana Maris Preden, a za zamjenicu povjerenice Tatjana Bucalo. U Istarskoj župa-

niji Preporod sada djeluje u 15 školskih ustanova, 10 osnovnoškolskih i 5 srednjoškolskih. **ČESTITAMO!**

16. siječnja Održan pripremni sastanak sindikata javnih službi na kojem se razgovaralo o donošenju Uredbe o koeficijentima. Predstavnici većeg broja sindikata iskazali su svoje neslaganje s načinom donošenja koeficijenata, ali i visinom koeficijenata za pojedina radna mjesta koji su dospjeli u javnost.

19. siječnja Predstavnici triju reprezentativnih sindikata pozvani na sastanak u MZO. S njima razgovarali Stipe Mamić, Iva Ivanković i Tanja Malinac. Sindikatima nisu predloženi prijedlozi svih koeficijenata koji se odnose na radna mjesta u školama. Razgovaralo se o onim ranije predloženim koeficijentima na koje sindikati imaju najveće primjedbe.

22. siječnja Održan sastanak u Ministarstvu rada i mirovinskog sastanka na kojem su sindikatima predloženi koeficijenti za radna mjesta u javnim službama. Još uvijek se ne radi o konačnom Prijedlogu. On će sindikatima biti poslan 24. siječnja. Dogovoreno je da će kroz dva tjedna sindikati moći uputiti primjedbe na Prijedlog Uredbe o koeficijentima.

26. siječnja Osnovana podružnica Sindikata u Centru za odgoj i obrazovanje Velika Gorica. Za sindikalnu povjerenicu izabrana Lidija Diminčić, a za njenu zamjenicu Maja Hamilton Preporod djeluje u Zagrebačkoj županiji u 27 ustanova, 20 osnovnoškolskih i 7 srednjoškolskih. Podružnice Preporoda djeluju u 14 posebnih ustanova. **ČESTITAMO!**

